

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

20. februar 2023

Kommissionens henstilling og meddelelse om Unionens mål for katastrofemodstandsdygtighed, C(2023)400 og KOM(2023)61

Nyt notat.

1. Resumé

Europa-Kommissionen har den 8. februar 2023 vedtaget en henstilling og en meddelelse om fem mål for Unionens katastrofemodstandsdygtighed.

Med tiltaget ønsker Kommissionen at sætte en fælles EU-ramme for arbejdet med styrkelse af katastrofemodstandsdygtigheden i EU og medlemsstaterne, som følge af et tiltagende antal forskelligartede risici, som illustrerer behovet for nye indsatser på beredskabs- og civilbeskyttelsesområdet. Kommissionen har derfor formuleret fem mål, som har til formål at øge Unionens katastrofemodstandsdygtighed. Målene omfatter: 1) Foregribelse – bedre risikovurdering, foregribelse og planlægning af katastrofestyring, 2) Beredskab – styrkelse af befolkningens risikobevindsthed og beredskab, 3) Varsling – styrkelse af tidlig varsling, 4) Indsats – styrkelse af indsatskapaciteten i EU's civilbeskyttelsesmekanisme og 5) Sikring – sikring af et solidt civilbeskyttelsessystem.

Der lægges ligeledes op til tættere samarbejde og koordination med tredjelande og globale aktører om arbejdet med katastrofemodstandsdygtighed.

Henstillingen og meddelelsen medfører i sig selv ikke lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser. Regeringen hilser henstillingen og meddelelsen velkommen. Et stigende behov for civilbeskyttelsesindsatser inden- og udenfor EU samt et tiltagende kompleks risikobillede understreger behovet for tæt samarbejde imellem medlemsstater og EU-institutioner på civilbeskyttelsesområdet. Det anses samtidig for vigtigt at betone den nationale kompetence på området. Regeringen finder det desuden vigtigt, at Kommissionen sikrer tværgående koordinering imellem katastrofemodstandsdygtighedsmålene og øvrige EU- og NATO-tiltag.

2. Baggrund

Europa-Kommissionen vedtog den 8. februar 2023 en meddelelse og en henstilling om Unionens mål for katastrofemodstandsdygtighed, C(2023)400 og KOM(2023)61. Meddelelsen blev oversendt til Rådet i dansk sprogversion den 9. februar 2023, og henstillingen blev oversendt til Rådet i dansk sprogversion den 8. februar 2023. Henstillingen er vedtaget med hjemmel i artikel 6, stk. 5 i afgørelse 1313/2013/EU om en EU-civilbeskyttelsesmekanisme. Henstillingen og meddelelsen er ikke-bindende. [jura indsætter kort supplerende tekst om forholdet mellem en henstilling og en meddelelse]

3. Formål og indhold

Formålet med Kommissionens meddelelse og henstilling er at fastsætte horizontale principper og tilgange til styrkelse af katastrofemodstandsdygtigheden i medlemsstaterne og på EU-plan, fordi EU står over for et stigende antal alvorlige naturkatastrofer og menneskeskabte katastrofer. Kommissionen har derfor formuleret fem mål, som har til formål at øge Unionens katastrofemodstandsdygtighed og forbedre Unionens og medlemsstaternes kapacitet til at modstå effekten af katastrofer. Målene udgør ifølge Kommissionen et uforpligtende fælles udgangspunkt, der kan understøtte forebyggelses- og beredskabs tiltag i tilfælde af katastrofer med grænseoverskridende effekt.

Kommissionen opstiller en række principper, som bør understøtte katastrofemodstandsdygtigheden på civilbeskyttelsesområdet. Principperne indebærer at indsatser bør være:

- Omfattende ved at dække både forebyggelse, beredskab, indsats og genopretning.
- Foregribende ved at mindske risici og sikre passende beredskab til at reagere effektivt på katastrofer.
- Tværsektoriel og grænseoverskridende ved at sikre en tilgang, hvor gensidige afhængigheder imellem medlemsstater tænkes ind i planlægningsindsatser på tværs af sektorer og forvaltningsniveauer.
- Vidensbaseret ved bl.a. at støtte forskning, innovation og vidensdeling samt fremme løbende evaluering og læring.
- Inklusiv ved at der tages højde for menneskers specifikke behov og årsager til sårbarhed.
- Bæredygtig ved bl.a. at tage hensyn til indvirkningen af klimaforandringer og miljøforringelser af katastroferisici og forebyggelse samt ved at mindske civilbeskyttelsesoperationers indvirkning på miljøet.

Samtidig lægger Kommissionen op til, at medlemsstaterne og Kommissionen med afsæt i de ovenstående principper træffer foranstaltninger på fem områder, som samlet udgør Unions mål for katastrofemodstandsdygtighed. Kommissionen knytter et flagskibsinitiativ til hvert mål:

1. Foregribelse – bedre risikovurdering, foregribelse og planlægning af katastrofestyring

Ifølge Kommissionen er en god forståelse for eksisterende og nye risici en forudsætning for at forebygge og afbøde de negative konsekvenser af katastrofer. Derfor opfordres medlemsstaterne og Kommissionen til fortsat at forbedre evnen til at identificere risici bl.a. ved at forbedre:

- Hele EU's kapacitet til at opstille scenarier ved at Kommissionen inden udgangen af 2023, i samarbejde med medlemsstaterne, opstiller centrale scenarier, der dækker 16 af de væsentligste farer, som Kommissionen mener, at Unionen står overfor. Scenarierne vil føde ind i endnu en henstilling, som Kommissionen forventer at vedtage i 2024. Dette udgør Kommissionens flagskibsinitiativ for mål nummer et.
- Vurdering af risici ved at Kommissionen tilvejebringer et bedre overblik over natur- og menneskeskabte katastroferisici. Medlemsstaterne opfordres samtidig til at lave en gennemgang af nye risici, grænseoverskridende risici, effekterne af klimaforandringer og kaskadevirkninger.
- Den foregribende kapacitet ved at medlemsstaterne og Kommissionen styrker fremsyns- og risikoforegribelsesaktiviteter for tidligst muligt at identificere nuværende og nye risici.
- Risikostyringsplanlægning ved at Kommissionen sikrer, at der tages en multirisikotilgang i vurderingen af civilbeskyttelsesmekanismens kapacitetsbehov. Medlemsstater opfordres ligeledes til at følge en multirisikotilgang i udarbejdelsen af nationale risikostyringsplaner. Derudover opfordres medlemsstaterne til at videreudvikle risikostyringsplaner for grænseoverskridende risici.
- Kapaciteten til at udforme forebyggende foranstaltninger inden for civilbeskyttelse ved at medlemsstaternes civilbeskyttelsesmyndigheder opfordres til at styrke deres forebyggende aktiviteter for at opnå et højt niveau af beskyttelse imod katastrofer.

2. Beredskab – styrkelse af befolkningens risikobevidsthed og beredskab

Ifølge Kommissionen er en risikobevidst og forberedt befolkning et afgørende element i modstandsdygtigheden over for katastrofer, hvorfor befolkningens kendskab til katastroferisici og forebyggende foranstaltninger bør øges bl.a. ved at:

- Etablere et paneuropæisk oplysningsprogram om katastrofemodstandsdygtighed, under hvilket medlemsstaterne med støtte fra Kommissionen opfordres til at indlede en offentlig kommunikationsindsats, der skal øge bevidstheden om beredskab og katastrofeforebyggelse i EU-borgernes hverdag. Dette udgør Kommissionens flagskibsprojekt for mål nummer to.
- Øge den generelle risikobevidsthed ved at medlemsstaterne opfordres til at udvikle strategier og indsatser for at øge risikobevidstheden i befolkningen.
- Forbedre offentlighedens adgang til oplysninger om katastroferisici.

- Øge befolkningens bevidsthed om risikoforebyggelses- og beredskabsforanstaltninger ved at medlemsstaterne sikrer, at befolkningen bl.a. bliver bevidste om tiltag de kan træffe i de forbindelse med de mest almindelige katastrofer.
- Forbedring af risikoforebyggelseskulturen i befolkningen ved at medlemsstaterne bl.a. arbejder på at forbedre befolkningens viden om risikoforebyggelse og tillid til kompetente civilbeskyttelsesmyndigheder og disses oplysninger om katastroferisici.

3. Varsling – styrkelse af tidlig varsling

Ifølge Kommissionen er effektive systemer for tidlig varsling afgørende for evnen til at kunne foregribe og forberede sig på katastrofer, hvorfor systemerne bør styrkes bl.a. ved at:

- Sammenkoble global tidlig varsling med en lokal indsats i Europa ved at ERCC udvider sine analyse- og varslingskapaciteter til et program, som nationale myndigheder kan anvende til tidlig vurdering af hændelser. Dette udgør Kommissionens flagskibsprojekt for mål nummer tre.
- Forbedre mulighederne for forudsigelse, opdagelse og overvågning ved at Kommissionen og medlemsstaterne sikrer bedre koordination af grænseoverskridende risici og interoperabilitet imellem systemer.
- Medlemsstaterne opfordres til at forbedre den offentlige varsling.

4. Indsats – styrkelse af indsatskapaciteten i EU's civilbeskyttelsesmekanisme

Anmodninger til EU's civilbeskyttelsesmekanisme om bistand er stigende samtidig med at typerne af indsatser, som der er behov for, bliver mere forskelligartede. Kommissionen opfordrer på den baggrund til, at EU's civilbeskyttelsesmekanisme bør tilføres flere ressourcer for bedre at kunne reagere på nye risici og en sandsynlig stigning i antallet af katastrofer. Kommissionen lægger bl.a. op til, at civilbeskyttelsesmekanismen bl.a. bør:

- Tilføres øgede brandbekæmpelseskapaciteter i form af op til tre helikoptere og 12 lette luftfartøjer i 2023. Dette udgør Kommissionens flagskibsprojekt for mål nummer fire.
- Kunne dække behovet for bekæmpelse af skovbrande fra luften i seks medlemsstater samtidigt i mindst én dag og højst syv dage, fra jorden i fire medlemsstater samtidigt i mindst syv og højst 14 dage.
- Kunne sætte ind mod oversvømmelser der berører mindst tre medlemsstater samtidigt.
- Udføre eftersøgnings- og redningsoperationer i mindst fire medlemsstater samtidigt i forskellige miljøer.
- Kunne imødekomme anmodninger fra tre medlemsstater samtidigt om behov for dekontaminering i mindst 14 dage i træk for i alt 500 personer.

- Kunne imødekomme anmodninger fra: 1) tre medlemsstater samtidigt for at dække behov for i mindst to uger at behandle i alt 800 ambulante patienter per dag, 2) fem medlemsstater samtidigt om medicinsk evakuering af i alt 24 intensivpatienter og 200 ikkeintensivpatienter pr. dag samt seks personer med meget smitsomme sygdomme pr. dag i højst 24 dage og 3) tre medlemsstater samtidig om mobile laboratorieanalyser med en samlet kapacitet på 150 prøver om dagen i en periode på højst 14 dage.

5. Sikring – sikring af et solidt civilbeskyttelsessystem

Det er centralt for katastrofemodstandsdygtigheden at civilbeskyttelsesinstanser på både EU- og medlemsstatsniveau sikrer en velfungerende drift og sikrer tværgående og grænseoverskridende samarbejde. Kommissionen lægger bl.a. op til at:

- Gennemføre paneuropæisk stresstests af katastrofeberedskabet for civilbeskyttelse i løbet af 2023. Dette udgør Kommissionens flagskibsprojekt for mål nummer fem.
- Forbedre driftskontinuitetsplanlægning ved at EU's katastrofeberedskabskoordinationscenter (ERCC) og tilsvarende instanser i medlemsstaterne regelmæssigt reviderer planer for at gøre disse mere tilpasningsdygtige til konsekvenser af nuværende og fremtidige katastrofer.
- Forbedre den tværsektorielle og grænseoverskridende koordination og kommunikation ved at ERCC og tilsvarende instanser i medlemsstaterne styrker netværk, samarbejde og interoperabilitet.
- Forbedre evaluering efter katastrofer ved at ERCC og tilsvarende instanser i medlemsstaterne systematisk evaluerer på erfaringer efter katastrofer og sikrer, at erfaringerne implementeres i katastrofehåndteringsprocesser.

Kommissionen lægger desuden op til, at EU's katastrofemodstandsdygtighed kræver samarbejde med globale beslutningstagere og interessenter, nabolande og andre tredjelande. I den forbindelse fremhæver Kommissionen vigtigheden af at sikre modstandsdygtigheden af enheder, der driver kritisk infrastruktur, understøtte synergier med NATO's syv basiskrav for civilt beredskab samt evnen til at imødegå hybride trusler og cyberangreb som særligt centrale for at bevare europæiske kerneværdier.

Slutteligt lægger Kommissionen op til, at medlemsstaterne og Kommissionen sammen løbende bør revidere og tilpasse målene.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet, da der alene er tale om en henstilling og en meddelelse fra Kommissionen.

6. Gældende dansk ret

Der redegøres ikke for gældende dansk ret, idet der alene er tale om en henstilling og en meddelelse, som ikke er juridisk bindende.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Henstillingen og meddelelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser. I det omfang foreslåede tiltag senere udmøntes i konkrete lovgivningsmæssige initiativer, ville det skulle vurderes, om disse ville medføre lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Henstillingen og meddelelsen har ikke i sig selv statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. I det omfang foreslåede tiltag senere udmøntes i konkrete initiativer, vil det skulle vurderes, om disse vil medføre statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Henstillingen og meddelelsen har ikke i sig selv administrative konsekvenser for myndigheder eller erhvervslivet i Danmark. I det omfang foreslåede tiltag senere udmøntes i konkrete initiativer, vil det skulle vurderes, om disse vil medføre administrative eller andre konsekvenser.

8. Høring

Henstillingen og meddelelsen har været i høring i specialudvalget for civilbeskyttelse fra den 9. februar til den 16. februar 2023. Der er modtaget [ét] høringssvar.

Danske Beredskaber bakker op om Kommissionens fem mål idet evnen til at kunne risikovurdere, forberede strategiske, taktiske og operative formlåen, kunne varsko befolkningen tidligt, kunne stille med et passende respons og sikre videreførelsen af medlemsstaternes civilbeskyttelsesprogrammer er af vital betydning i en krisesituation. Opfordringen til et fælles krisekoordinationscenter anses for et bedre og mere effektivt værktøj end den kendte struktur med en kun statsligt fokuseret National Operativ Stab. I relation til klimahændelser og større sikkerhedshændelser med behov for civilbeskyttelse, vil der være behov for at opgradere det danske redningsberedskab til det forventelige niveau, både hvad angår materiel og uddannelse.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er endnu ikke kendskab til andre landes holdninger til henstillingen og meddelelsen.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen betragter beredskab og civilbeskyttelse som en høj prioritet og hilser derfor Kommissionens meddelelse og henstilling om Unionens mål for katastrofemodstandsdygtighed velkommen. Et mere robust civilsamfund kan desuden styrke Forsvarets samlede kapabilitet, særligt i tilfælde hvor samfundsvigtige områder, sektorer og funktioner samt kritisk infrastruktur er afgørende for Forsvarets opgaveløsning og levering af militære effekter. Et mere robust civilsamfund kan ligeledes styrke det civile-militære samarbejde. Regeringen vurderer, at det stigende behov for civilbeskyttelsesindsatser inden- og udenfor EU samt et tiltagende kompleks risikobillede understreger behovet for tæt samarbejde imellem medlemsstater og EU-institutioner på civilbeskyttelsesområder. Det anses samtidig for vigtigt at betone den nationale kompetence på området. Meddelelsen og henstillingen har ikke i sig selv bindende virkning i medlemsstaterne og vil således ikke have økonomiske konsekvenser for medlemsstaterne. Dog bør det i forbindelse med eventuelle opfølgende eller implementerende tiltag tilstræbes, at der alene indføres proportionelle økonomiske og administrative byrder. Det er derudover vigtigt, at hver enkelt medlemsstat kan anlægge en fleksibel og risikobaseret tilgang til de i forslaget fremlagte anbefalinger, så landespecifikke forhold kan adresseres inden for den nationale lovgivning samt at en balanceret, fleksibel og realistisk implementering af anbefalingerne tilsikres.

Ydermere finder regeringen det vigtigt, at Kommissionen sikrer tværgående koordinering imellem katastrofemodstandsdygtighedsmålene og øvrige EU- og NATO-tiltag, der ligeledes har til formål at styrke modstandsdygtighed overfor kriser og katastrofer, herunder NATO's syv basiskrav og Kommissionens afgørelse om nedsættelse af ekspertgruppen vedrørende den europæiske kriseberedskabs- og indsatsmekanisme for fødevarer sikkerhed.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.